

Chapter: 1 to 5

- Q.1** पुढील बहुपर्यायी प्रश्नांचा दिलेल्या उत्तरांपैकी अचूक पर्याय निवडा 10
- 1 कोणत्या भूकंपलहरी द्रवरूप माध्यमातून प्रवास करू शकतात?
अ. प्राथमिक लहरी ब. द्वितीय लहरी क. पृष्ठीय लहरी ड. सागरी लहरी
 - 2 उत्तर ध्रुवीय प्रदेशापासून अंटार्क्टिक कापर्यंत वाहणारे प्रवाह कोणते?
a. उष्ण सागरी प्रवाह b. थंड सागरी प्रवाह
c. पृष्ठीय सागरी प्रवाह d. खोल सागरी प्रवाह
 - 3 बाह्यभागा खालीलपैकी कशाचा बनला आहे.
अ. लोह ब. सोने क. हायड्रोजन ड. ऑक्सिजन
 - 4 पृथ्वीच्या अंतर्गाभ्यात खालीलपैकी कोणकोणती खनिजद्रव्ये आढळतात.
अ. लोह - मॅग्नेशियम ब. मॅग्नेशियम - निकेल
क. ॲल्युमिनिअम - लोह ड. लोह - निकेल
 - 5 मानव सागर तळरचनेचा कोणता भाग प्रामुख्याने वापरतो?
अ. भुखंडमंच ब. खंडान्त उतार क. सागरी मैदान ड. सागरी डोह
 - 6 पृथ्वीवरील कोणत्याही दोन ठिकाणांच्या स्थानिक वेळेतील फरक समजण्यासाठी
अ. दोन्ही ठिकाणची मध्यान्हची वेळ माहीत असावी लागते.
ब. दोन्ही ठिकाणांच्या रेखावृत्तांतील अंशात्मक अंतरातील फरक माहीत असावा लागतो.
क. दोन्ही ठिकाणांच्या प्रमाणवेळेतील फरक माहीत असावा लागतो.
ड. आंतरराष्ट्रीय वाररेषेनुसार बदल करावे लागतात.
 - 7 लॅब्राडोर प्रवाह कोणत्या महासागरात आहे?
a. पॅसिफिक b. उत्तर अटलांटिक c. दक्षिण अटलांटिक d. हिंदी
 - 8 खालीलपैकी कोणता प्रवाह हिंदी महासागरात आहे?
a. पूर्व ऑस्ट्रेलिया प्रवाह b. पेरू प्रवाह c. दक्षिण ध्रुवीय प्रवाह d. सोमाली प्रवाह
 - 9 पृथ्वीच्या परिवलनास 24 तासांचा कालावधी लागतो. एका तासात पृथ्वीवरील
अ. ०५ रेखावृत्ते सूर्यासमोरून जातात. ब. १० रेखावृत्ते सूर्यासमोरून जातात.
क. १५ रेखावृत्त सूर्यासमोरून जातात. ड. २० रेखावृत्ते सूर्यासमोरून जातात.
 - 10 कोणत्याही दोन लगतच्या रेखावृत्तांच्या स्थानिक वेळेत
अ. १५ मिनिटांचा फरक असतो.
ब. ०४ मिनिटांचा फरक असतो.
क. ३० मिनिटांचा फरक असतो.
ड. ६० मिनिटांचा फरक असतो.

Q.2 योग्य जोड्या जुळवा. 4

1	‘अ’ गट	‘ब’ गट	‘क’ गट
i)	सिरस	अ) आकाशात उभा विस्तार	य) गरजणारे ढग
ii)	क्युमुलीनिम्बस	ब) जास्त उंचीवरील	र) तरंगणारे ढग
iii)	निम्बोस्ट्रेट्स	क) मध्यम उंचीवरील	ल) रिमझिम पाऊस
iv)	अल्टो क्युमुलस	ड) कमी उंचीवरील	व) हिमस्फटिक ढग

Q.3 एका वाक्यात उत्तरे लिहा. 4

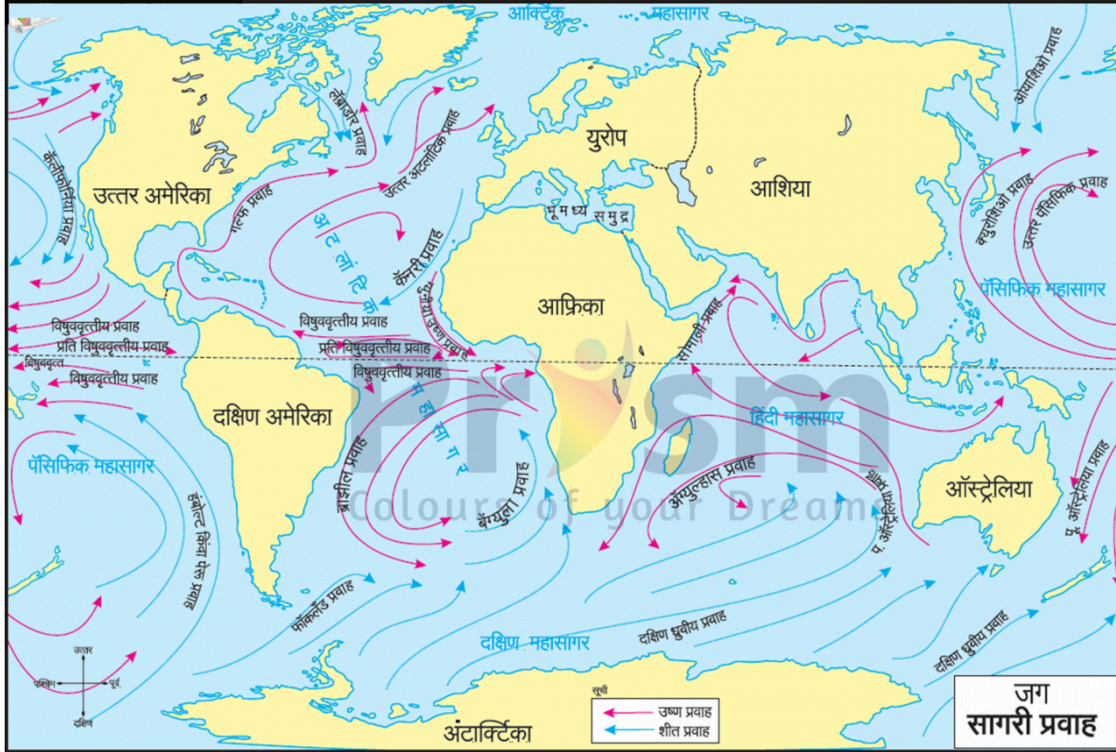
- 1 सापेक्ष आर्द्रतेची टक्केवारी कशावर अवलंबून असतो ?
- 2 ढग म्हणजे काय ?
- 3 सागरी प्रवाहांना वाऱ्यामुळे कशी दिशा मिळते?
- 4 सांद्रीभावनासाठी कोणत्या बाबी आवश्यक आहेत ?

Q.4 फरक स्पष्ट करा. (Any Two) 4

- 1 सापेक्ष आर्द्रता व निरपेक्षा आर्द्रता
- 2 आर्द्रता आणि ढग
- 3 क्युमुलस ढग आणि क्युमुलीनिम्बस ढग

Q.5 नकाशा/आलेख वाचन करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 4

1

सागरी प्रवाहांचा नकाशा पाहून पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

- i. हंबोल्ट प्रवाह दक्षिण अमेरिकेच्या किनाऱ्यावरील हवामानावर काय परिणाम होत असेल?
- ii. प्रति विषुववृत्तीय प्रवाह कोणकोणत्या महासागरांत दिसत नाहीत व का?
- iii. उत्तर हिंदी महासागरात कोणते प्रवाह नाहीत व का?
- iv. उष्ण व शीत प्रवाह एकत्र येणारी क्षेत्रे कोठे आहेत?

Q.6 भौगोलिक कारणे लिहा. (Any Three) 6

- 1 उंची नुसार सापेक्ष आर्द्रतेच्या प्रमाणात बदल होतो.
- 2 मानवाकडून सागरात होणारे टाकाऊ पदार्थांचे विसर्जन हे पर्यावरणाच्या दृष्टीने हानिकारक असते.
- 3 भूखंडमंच हे मासेमारीसाठी नंदनवन आहे.
- 4 ढग हे आकाशात तरंगतात.

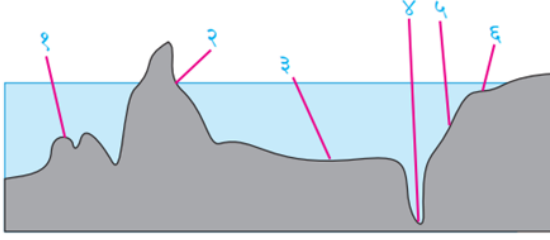
Q.7 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (Any Two) 8

- 1 मूळ रेखावृत्तावर २१ जून रोजी रात्रीचे १० वाजले तेव्हा अ, ब, क या ठिकाणची वेळ व दिनांक काय असेल.

ठिकाण	रेखावृत्त	दिनांक	वेळ
-------	-----------	--------	-----

अ	१२०°पूर्व
ब	१६०°पश्चिम
क	६०°पूर्व

- 2 पुढील गोष्टींचा परिणाम सांगा.
सागरात पुढे आलेल्या भूभागांचा सागरी प्रवाहांवर
- 3 आकृतीत दाखविलेल्या भूरूपांची नावे लिहा.

- i. आकृतीत दाखविलेल्या भूरूपांची नावे लिहा.
- ii. सखोल सागरी संशोधनासाठी उपयुक्त भूरूप कोणते आहेत?
- iii. कोणती भूरूपे सागरी सीमांचे संरक्षण व नौदलांच्या तळ उभारणीस योग्य आहेत?